

Karelia-ammattikorkeakoulu
Medianomi (AMK)

Hiljaisuus elokuvassa A Quiet Place

Sara Raassina

Opinnäytetyö, Toukokuu 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2023
Medianomi koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600

Tekijä
Sara Raassina

Nimeke
Hiljaisuus elokuvassa A Quiet Place

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on käsitellä, miten elokuvan hiljainen äänimaisema vaikuttaa katsojan elokuvakokemukseen. Opinnäytetyössä analysoidaan, miten hiljaisuus johdattelee katsojaa elokuvassa A Quiet Place.

Opinnäytetyön tavoitteena oli ymmärtää elokuvan hiljaista äänimaisemaa sekä saada tietoa erilaisesta näkökulmasta tarinankerrontaan. Opinnäytetyön toisena tavoitteena oli analysoida, kuinka tunnelma oli luotu hiljaisuudella elokuvassa A Quiet Place. Työssä perehdytään elokuvamusiikin ja äänen historiaan 1890-luvulta nykypäivään, jonka jälkeen selvitetään äänen ja hiljaisuuden merkitystä elokuvassa.

Osana opinnäytetyötäni analysoin kauhu- ja scifielokuvaa A Quiet Place hiljaisuuden näkökulmasta. Lopuksi pohdin elokuva-analyysin tuloksia. Tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt kirjallisia lähteitä sekä omia havaintojani elokuvasta A Quiet Place.

Kieli
suomi

Sivuja 25

Asiasanat
elokuva-analyysi, hiljaisuus, äänen historia

THESIS
May 2023
Degree Programme in Culture and arts

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600

Author
Sara Raassina

Title
Silence in the Movie "A Quiet Place"

Abstract

The purpose of this thesis is to process how the silent soundscape in a movie affects the movie experience of the audience. This thesis analyzes how silence leads the audience in the movie "A Quiet Place".

The goal of this thesis was to understand the silent soundscape of a movie and to get knowledge from a different point of view in storytelling. The second goal of this thesis was to analyze how the silence created an atmosphere in the movie "A Quiet Place". The study will discuss the history of movie music and sound from 1890's to the present day after which the meaning of sound and silence in a movie is explained.

Part of my thesis is to analyze the horror and sci-fi movie "A Quiet Place" from the viewpoint of sound. Finally, the results of the movie analysis are discussed. The thesis is based on written literature and my own remarks from the movie "A Quiet Place".

Language
Finnish

Pages 25

Keywords
movie analysis, silence, history of sound

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Elokuvamusiikin ja äänen historia	6
2.1	Hiljainen aikakausi	6
2.2	Kultainen aikakausi	7
2.3	Kultaisen aikakauden jälkeen	9
3	Hiljaisuus, musiikki ja ääni elokuvassa	10
3.1	Elokuvan ääni	10
3.2	Hiljaisuus	11
3.3	Musiikki	12
3.4	Ääniefektit	13
3.5	Ambiensi	14
4	A Quiet Place -elokuvan analyysi	15
4.1	Lähtökohtatilanne ja päähenkilöt	15
4.2	Hiljaiset kohtaukset	15
4.2.1	Alkukohtaus	15
4.2.2	Ruokahetki	17
4.2.3	Regan	18
4.3	Elokuvan teemat	18
4.3.1	Selviytyminen	18
4.3.2	Perheen rakkaus	20
4.3.3	Kuurous	21
5	Pohdinta	22
	Lähteet	25

1 Johdanto

Olen aina ollut kiinnostunut kovasti elokuvista ja elokuvien tarinankerronnasta. Yleensä elokuvia katsellessani olen kiinnittänyt enemmän huomiota siihen, mitä ruudussa tapahtuu, kuin siihen minkälainen äänimaailma siinä on. Toki musiikki on ensimmäinen mihin olen kiinnittänyt jonkin verran huomiota, mutta en ole sen tarkemmin paneutunut esimerkiksi ääniefektien ja ambienssin vaikutukseen elokuvakokemuksessani.

Kauhuelokuvien suurena harrastajana olen niitä nähnyt aika paljon, mutta vasta lähivuosina olen kiinnittänyt enemmän huomiota niihin kauhuelokuihin, joissa ääntä on vähemmän, jolloin olen huomannut äänen poissaolon. Tämän takia valitsin opinnäytetyöhöni elokuvan, jonka äänimaailma on minimaalinen ja näin ollen kiinnittänyt huomioni.

Tässä opinnäytetyössä käsittelen lyhyesti elokuvamusiikin ja äänen historiaa, sekä miten hiljaisuus, musiikki ja äänet vaikuttavat elokuvakokemukseen. Tämän lisäksi analysoin hiljaisuuden näkökulmasta John Krasinskin kauhu- ja scifielokuvaa *A Quiet Place* (2018). Lopuksi pohdin, kuinka elokuva on toiminut minimaalisella äänimaailmalla. Opinnäytetyöni tavoitteena on analysoida, miten hiljaisuudella *A Quiet Place* -elokuvan tunnelma on tuotu esille.

Lyhyesti kuvailtuna *A Quiet Place* -elokuvan juoni menee näin: elokuva seuraa amerikkalaisen Abbottin perheen selviytymistarinaa syrjäisellä maatilallaan post-apokalyptisessä maailmassa, johon on tunkeutunut avaruudesta hirviöitä. Hirviöt ovat kokonaan sokeita, mutta niillä on erityisen tarkka hyperkuulo, jonka takia minkäänlaisen äänen päästäminen aiheuttaa hirviöt hyökkäämään äänilähteen kimppuun välittömästi. Näin ollen perheen täytyy elää täydessä hiljaisuudessa välttääkseen vaaraa ja selviytyäkseen samalla suojellen lapsiaan alati saalistavilta hirviöiltä.

2 Elokuvamusiikin ja äänen historia

2.1 Hiljainen aikakausi

Elokvien äänten varhainen musiikkihistoria voidaan jakaa karkeasti kahteen aikakauteen; hiljaiseen aikakauteen, sekä kultaiseen aikakauteen. Hiljaisella aikakaudella noin vuosina 1890–1929 elokvien musiikki oli jokaisessa teatterissa esitettynä itse filmistä erillisenä joko phonographilla tai live-esiintyjillä. Nämä live-esiintyjät saattoivat elokvasta ja sen tunnelmasta riippuen joko täysin improvisoida soitettavan musiikin tai he soittivat sopivaa klassista musiikkia elokvan taustalle. (Paris 2022.) Varhaisimmat mykkäelokvat eivät siis käyttäneet puhuttua dialogia eivätkä sisältäneet synkattua musiikkia kuten nykypäivänä. Myös tuohon aikaan musiikin katsottiin olevan kuitenkin katselukokemuksen kannalta oleellinen tekijä. Se vahvisti muun muassa elokvan tunnelmaa ja antoi yleisölle tunnevihjeitä valkokankaalla tapahtuvista kohtauksista. Elokvien ohessa soittajille annettiin omat nuotit, mutta he tarpeen vaatiessa improvisoivat dramaattisia sävyjä painottamaan elokvan voimakkaampia kohtauksia. (Foster 2014.)

Improvisoiduista säestyksistä kaikki eivät välttämättä kuvanneet ruudulla tapahtuvaa, vaan ne saattoivat toimia pelkästään yleisenä taustana esitykselle. Osa improvisaatiosta vastasi kuitenkin hengeltään sitä mitä valkokankaalla esitettiin. Kun sävellettyä musiikkia hyödynnettiin elokvan taustalla, se oli usein jo valmiiksi olemassa olevaa. Joskus elokvaa varten saatettiin kuitenkin jo säestää omaa musiikkia, jopa tässä elokvahistorian varhaisessa vaiheessa. Osa esityksistä näytettiin yhtäjaksoisen musiikin säestämänä ja osa esityksistä puolestaan turvautui osittaisten ja jaksollisten soitettavien säestysten puoleen. Esiintyjänä saattoi toimia yksittäinen muusikko, pieni yhtye tai isommissa elokvateattereissa jopa kokonainen teatteriorkesteri. Yksittäinen esiintyjä oli mitä useimmin pianisti. Oli myös mahdollista, että elokvan yhteydessä paikan päällä saattoi olla laulaja tai kertoja, joka toi elokuvaan enemmän tunnelmaa, sekä antoi äänen muutoin äänettömälle dialogille. (Foster 2014; Kalinak 2010, 13.)

Hiljaisella aikakaudella vuoteen 1910 mennessä elokuvamusiikilla oli omat suuntautumisensa Yhdysvalloissa sekä Länsi-Euroopassa. Näihin toimintoihin kuuluivat muun muassa maantieteelliset sijainnit, ajanjaksoihin samaistuminen, mielialan tehostaminen sekä tunteiden määrittäminen. Jotta nämä saatiin luotua, säveltäjät käyttivät tiettyjä musiikillisia tapoja, esimerkiksi laittamalla tremoloa jännitykseen. (Kalinak 2010, 57–58.) Hiljainen aikakausi loi pohjaa kultaiselle aikakaudelle, jolloin tekniikka kehittyi ja varhaisten mykkäelokuvien tekniikoita ja haasteita päästiin purkamaan elokuvaan sisällytettyyn musiikkiin. Tärkeäksi huomattu elokuvan musiikkimaailma muuttui ja musiikin tuomia tunnehajusteita ja tunnelmaa voitiin käyttää entistä enemmän. Hiljaisen elokuvan aikakaudella elokuvat eivät olleet täysin hiljaisia erillisen taustamusiikin vuoksi, mutta musiikki itsessään erosi aikakauden jälkeen sävelletystä musiikista sen tyyppin perusteella. Äänet ja elokuvan musiikki eivät selkeästi kuuluneet osaksi elokuvan sisäisen maailman ääniä. Elokuvan henkilöt eivät siis itse kuulleet niitä eikä musiikkia tai ääniä suunniteltu muuten kuin viihdyttämään katsojaa. Näin ollen varhaisempi elokuvien musiikki oli vain lähinnä ei-diegeettistä ääntä. (Donnelly 2001, 6.)

2.2 Kultainen aikakausi

Kultaisen aikakauden katsotaan sijoittuvan noin 1930–1950-luvulle. Sen katsotaan alkaneen vuodesta 1929, kun tekniikka kehittyi ja musiikin synkronoiminen ja näin sen sisällyttäminen itse elokuvaan mahdollistettiin. Uutena innovaationa äänielokuva valtasi nopeasti markkinat, tiennäyttäjänään Alan Croslandin (1894–1936) ohjaama Jazzlaulaja (*The Jazz Singer*, 1927). Kului noin kolme vuotta, ja koko Hollywood oli siirtynyt tuottamaan äänielokuvia. Musiikista tuli nopeasti tärkeä osa elokuvakerrontaa. Yhtäkkiä säveltäjiä pyydettiin säveltämään uutta musiikkia varta vasten elokuvaan ja sitä tehtiin johdonmukaisesti niitä varten. Uusi ammatti oli syntynyt ja luovuus elokuvamusiikin suhteen suorastaan räjähti. Tällä aikakaudella säveltäjät tulivat pääasiallisesti konserttimusiikkitaustalta ja melkein yksinomaan sävelsivätkin konserttimusiikkia. Muutamia suurimpia säveltäjiä olivat muun muassa Max

Steiner, Enrich Korngold, Alfred Newman ja Bernard Hermann. (Paris 2022; Pirilä & Kivi 2008, 19.)

Teknisesti äänilaitteiden kehitys oli 1920-luvulla kehittynyt nimenomaan tyhjiöputkivahvistimien ja korkealaatuisten kaiuttimien keksimisen myötä. Nämä mahdollistivat myös äänellisen elokuvan kehittymisen. Kehitykselle oli jopa kilpailua, sillä useammat eri yhtiöt kilpailivat 1920-luvulla keskenään siitä, kuka saisi mykkäelokuvat tuotua äänelliselle aikakaudelle parhaiten. Tapoja oli muutama: ääni levyille tai ääni elokuvaan. Ääni levyille tarkoittaisi elokuvan äänen tallentamista levyille, joka soitettaisiin levysoittimella yhtä aikaa suunnitellusti synkronoituna elokuvan kanssa. Tällä tavalla toteutettuna olisi kuitenkin pitänyt käyttää jonkinlaista mekaanista lukitusta, jotta äänen ja videojärjestelmän synkronointi olisi mahdollista. Äänen nauhoittaminen suoraan elokuvaan pidettiin täten luotettavampana keinona. Ääni elokuvaan tarkoitti äänen fyysisen tallentamisen suoraan filminauhalle kuvan kehysten viereen. Tämä teki äänen ja kuvan synkronoinnin saumattomaksi, mutta vaati uudempia ja kalliimpia projektorilaitteita. Tämä tapa ei kuitenkaan tapahtunut ilman ongelmia. Äänen tallentaminen kuvauksien yhteydessä oli hankalaa ja vaikeaa, koska hiilikaarivalaisimet ja kamerat olivat hyvin äänekkäitä. Tämän lisäksi kuvan ja äänen välinen synkronointi edellytti, että kokonaiset kohtaukset oli kuvattava yhdellä kertaa, reaalityyppisinä ja siksi monesti useammalla kameralla. Kun äänelliset elokuvat olivat muodostumassa uudeksi normiksi kehityksen myötä ja mykkäelokuvat olivat häipymässä taka-alalle, useisiin jo valmiisiin mykkäelokuvaan lisättiin yksi tai useampi puhekohtaus. Tämä tehtiin siinä toivossa, että vanhemman tekniikan mykkäelokuvat olisivat silti houkuttelevia yleisöille, jotka halusivat nähdä uusia äänellisiä elokuvia. Näitä muokattuja mykkäelokuvia kutsuttiin nimellä goat-gland elokuva. (Foster 2014; Pirilä & Kivi 2008, 19.)

Uusi elokuvien aikakausi tarkoitti sitä, että elokuvien äänille ja musiikille tarvittiin uusia toimintoja. Klassisessa Hollywoodin elokuvaproduktiossa musiikki ylläpiti yhtenäisyyttä editoinnissa ja sitä käytettiin työkaluna päällystämään mahdollisia editoinnin aiheuttamia aukkoja tarinan kerronnallisessa ketjussa. Näitä aukkoja saattoi syntyä esimerkiksi jaksojen ja montaasien siirtymissä. Musiikilla oli myös

tärkeä kerronnallinen työ elokuvassa ja äänen ja kuvan maailmaa yritettiin yhdistää sovittamalla kuvassa tapahtuva toiminta elokuvan sävellettyyn musiikkiin. Musiikkia saattoi esiintyä kultaisen aikakauden elokuvissa jo myös puheen yhteydessä. Underscoring eli alleviivaustekniikkaa käyttäen ääni ja kuva tahditettiin tarkasti kuvaamaan toisiaan. Musiikki muotoili tarkasti kuvaa rytmensä ja muotonsa puolesta ja korosti näin sitä mitä elokuvassa tapahtui. Tällaista kuvan imitointia äänitasolla kutsuttiin myös nimellä “mickey-mousing”. Mickey-mousing oli nimetty noin, koska se oli omaperäisesti kehitetty nimenomaan Walt Disneyn elokuville ja sitä käytettiin Disneyn produktioissa usein. Vaikka tämä keino on nykyisemmin saatettu huonoon valoon sekä kriitikoiden että säveltäjien puolesta, on se yhä sinnikkäästi käytetty tekniikka ja toimiva tapa yhdistää kuva ja ääni tehokkaasti toisiinsa elokuvan tunnetasoa ajatellen. (Donnelly 2001, 6; Kalinak 2010, 73–74.)

Muita musiikin tarkoituksia oli esimerkiksi mahdollisten sivumerkitysten ilmaiseminen. Sen avulla pelkkään kuvaan saatiin tuotua muun muassa ironian tuntua, jota ei välttämättä saanut tuotua täysin ilman suunniteltua musiikkia ja äänitehosteita. Kuvasta eriävä musiikki paljasti kuvan todellisen ilmapiirin ja tunnetilan. Immersiota elokuvaan luotiin vetoamalla musiikilla katsojien tunteisiin. Katsojat otettiin mukaan osaksi elokuvan maailmaa naamioimalla musiikin sisääntulot ja poistumiset ja siirtämällä musiikki havaintokyvyn taka-alalle. Musiikki saattoi myös antaa vihjeitä elokuvan miljöön ajasta sekä maantieteellisestä paikasta. Sillä kuvattiin myös hahmojen subjektiivisuutta. (Kalinak 2010, 73–74.) Kultaisen aikakauden elokuvamusiikilla oli siis monta tehtävää hiljaiseen aikakauteen verrattuna ja musiikki käytännössäkin erilaistui ajan myötä vastaamaan kaikkia näitä uusia toimintoja.

2.3 Kultaisen aikakauden jälkeen

Kultaisesta aikakaudesta eteenpäin musiikkityylilajit elokuvissa monimuotoistuivat. 1950-luvulla elokuvamusiikki alkoi laajenemaan pois päin tyypillisestä eurooppalaisesta musiikista ja 1960-luvulla pop, jazz ja western musiikki alkoi yleistyä. 1970-luvulla Uuden Hollywoodin aikakaudella musiikista

tuli enemmän synteettistä, sekä palattiin kultaisen aikakauden musiikin tyyliin. 1980-luvulla elokuvamusiikki oli täynnä lauluja ja musikaalit yleistyivät suosituksi genreksi. Musikaalien sisäinen elokuvamusiikki oli hyvä esimerkki diegetic-musiikista, jossa kappaleet olivat usein osana hahmojen maailman sisäistä ääniraitaa. 1990-luvusta nykypäivään elokuvamusiikki on muotoutunut omaksi taiteen muodokseen, ja elokuvat ovat sisäistäneen melkein kaikki mahdolliset musiikin genret. Vuosikymmenten eri musiikkigenrejen suosion myötä ne on otettu osaksi aikakausien elokuvia ja myös nykyelokuviissa käytetään tietyn henkistä musiikkia kuvaamaan tiettyä aikakautta, jolta musiikki on alun perin lähtöisin tai ollut silloin suosiossa. Vaikka symfoniset teokset ovat edelleen suosittuja, monet projektit karttavat orkesterillista musiikkia. (Paris 2022.)

Nykyaikana musiikin muutoksen lisäksi myös musiikin tekijät elokuvaan ovat muuttuneet. Ennen musiikin säveltäjät olivat lähinnä konserttimusiikin tekijöitä, kun nykyisin elokuvien äänien ja musiikin tekemiseen osallistuu paljon erilaisia henkilöitä erilaisilla taustoilla. Tämä johtuu osittain siitä, että kynnys musiikin tekemiseen on laskenut merkittävästi. 1980-luvulla syntetisaattorien käyttö levisi ja 1990–2000-luvuilla erilaiset audioon keskittyvät työpajat ja uudet instrumentit helpottivat musiikinteon oppimista ja säveltämistä. Muu musiikkimaailma ja elokuvamusiikki kiteytyvät usein toisiinsa, kun osaavia tekijöitä otetaan mukaan elokuvamusiikin tekoon ja osaksi erikoista elokuvan musiikki-ilmettä. (Paris 2022.)

3 Hiljaisuus, musiikki ja ääni elokuvassa

3.1 Elokuvan ääni

Jo varhain hiljaisella aikakaudella hahmotettiin, että valkokankaalla oleva kuva on kaksiulotteinen, vaikka näyttääkin aidolta. Kun tähän lisäsi musiikin ja äänet, se loi kolmannen ulottuvuuden, joka paransi katsojakokemusta ja yhdisti yleisön

elokuvaan. Yleisön haluttiin näin myös unohtavan ympäristönsä ja uppoutuvan elokuvaan. (Juva 1995, 203.) Vaikka elokuvaa pidetäänkin lajityypiltään pääsääntöisesti visuaalisena, on yhä enemmän vastuuta tarinankerronnasta laitettu äänisuunnittelun ja äänityksen harteille (Pirilä & Kivi 2010, 90).

Äänen mukaantulo elokuvaan tarjosi uuden, ratkaisevan ulottuvuuden kuvarajauksen ulkopuolella tapahtuvaan tarinankerrontaan. Syntyi elävän kuvan ja äänen otostila, jossa myös kuvarajauksen ulkopuolinen akustinen tila alkoi elää ja kertoa. Dynaaminen vuorovaikutus syntyi rajatun näkymän ja ulkopuolisen äänimaailman välille. Äänestä alkoi kasvamaan vähitellen hyvin keskeinen dramaturginen tekijä elokuvassa, ja näin ollen elokuvaan syntyi näkymätön, kuva-alan ulkopuolelta oman paikkansa ottava taide. (Pirilä & Kivi 2010, 16.)

3.2 Hiljaisuus

Elokuviissa esiintyvä hiljaisuus on yhtä tärkeä asia kuin niissä esiintyvä musiikki. Hiljaisuudella pystytään tehokkaasti vaikuttamaan yleisöön esimerkiksi luomaan jännitystä ja enteilyä tulevaisuudesta. Kuitenkaan hiljaisuus ei voi olla aina absoluuttista, ja nykyisin tehosteäännet ovatkin osittain musiikkia korvaavassa roolissa. (Juva 1995, 208, 226). Hiljaisuus ei ole äänettömyyttä. Hiljaisuus on vähäinen äänitila, josta voi erottaa yksittäisiä äänilähteitä, jotka korostavat hiljaisuuden tunnelmaa. Hiljaisuuden voi siis kuulla. Elokuvan hiljainen äänitila pakottaa yleisön kuuntelemaan pienen pieniä äänilähteitä, joita ei pystynyt aikaisemmin kuulemaan tai huomioimaan voimakkaiden äänien ja musiikin alta. Mitä hiljaisempaa on, sitä enemmän ääniä ympäristöstä havaitsee, koska niille on tilaa tulla havaituksi. Kuitenkin yleisön kuulemaan äänimaisemaan vaikuttaa ympäristö sekä keskittymisen taso. (Helenius 2019, 9–11.) Elokuvakerronnassa hiljaisuudella on monia eri merkityksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi tilaa dialogin välissä, aistien herkistymisen korostamista, jännittyneissä tilanteissa, kovan äänen odotusta tai vaivaantuneen olotilan luomista. (Helenius 2019, 18.)

The Artist (2011) -elokuvan jälkeen hiljaisuutta on käytetty elokuvissa entistä enemmän kuin aikaisemmin. Yleisesti nähtynä kauhuelokuvissa hiljaisuutta on käytetty kasvattamaan jännitystä ja luomaan hermostunutta tunnelmaa yleisössä. Mitä vähemmän ääntä ”hiljaisessa” elokuvassa on, sitä enemmän voimaa ja vaikutusta äänellä on. Esimerkiksi kauhuelokuvissa elokuvasäveltäjät käyttävät infraääntä aiheuttaakseen ahdistusta ja sydämentykytyksiä yleisössä. Kaikki äänet elokuvan musiikista sen äänimaailmaan auttavat visuaalista tarinankerrontaa luomaan haluttua tunnelmaa. (Wyatt 2018.)

3.3 Musiikki

Elokuvamusiikki on tärkeä osa elokuvakokemusta. Elokuvamusiikki ohjaa kuinka yleisö reagoi kuvaan ja kuinka yleisö liitetään siihen (Kalinak 2010, 7). Musiikki luo merkityksen elokuvalle ja yhtenäistää tarinankerronnan, luo erilaisia tunteita yleisössä sekä täydentää elokuvan muodon. Se auttaa yhdistämään otoksista ja kohtauksista syntyvän katkonaisuuden kokonaisuudeksi, joka on ymmärrettävä katsojalle. Musiikki voi määritellä tietyn ajan, kertoa tapahtumapaikan, luoda ilmapiirin ja tunnelman sekä vetää huomiota ruudulle tai ruudun ulkopuolelle. Elokuvamusiikilla voi myös edistää sitä kuinka yleisö reagoi kohtauksiin sekä selventää elokuvan juonta ja siinä esiintyviä erilaisia tilanteita. Eri hahmojen motivaatioita sekä ajatusmaailmaa voidaan korostaa oikeanlaisella musiikilla, jolla yleisöä autetaan ymmärtämään hahmojen roolia sekä sitoutumaan niihin. Musiikki tekee niin paljon samanaikaisesti tarinankerronnallisesta näkökulmasta, että se voi olla erittäin hyödyllinen elokuvassa. Musiikin pääteema voi jopa nousta koko elokuvan tärkeimmäksi teemaksi. (Kalinak 2010, 20–24; Pirilä & Kivi 2010, 99.)

Elokuvan musiikilla on paljon omia ominaisuuksia, joita muilla elokuvan äänillä ei ole. Näistä tärkeimpiä ovat esimerkiksi kuulijan emotionaaliseen kenttään oleva vahva sidos, kyky toimia psyykkisten tunnetilojen kuvaajana, yleistävyys ja yhdistävyys: yhtenäinen musiikki yhdistää erikseen kuvatut ja leikatut kerrontaelementit elokuvassa luontevasti toisiinsa. Emotionaalisesta sidoksesta johtuen musiikilla on aina voimakas dramaturginen sisältö sekä arvo. Ihminen

kokee kuulemansa musiikin toisin kuin esimerkiksi jonkin äänitehosteen. Kokemus on paljon abstraktimpi, koska yleensä tehosteelle haetaan ja siten helpommin löydetään jokin konkreettinen alkuperä eli äänen lähde. Näin ollen voisi sanoa, että äänitehosteita pyritään ymmärtämään, kun taas musiikkia pyritään tulkitsemaan. (Pirilä & Kivi 2010, 100.)

Kappaleet ja instrumentaalimusiikki saavat aikaan erilaisia kokemuksia ja musiikki resonoi tunnetta valkokankaalta yleisölle. Yleisön tietoisuuden huomion saa helpommin vedettyä kappaleilla, jolloin kohtausten merkitys ilmenee nopeammin, koska kappaleen sanoissa voi olla täsmällinen keino välittää sitä. Kuitenkin kappaleet eivät välttämättä jousta yhtä hyvin kuin elokuvaan erityisesti sävelletty elokuvamusiikki. Jo olemassa olevilla kappaleilla voidaan muun muassa saada yleisössä aikaan tunteita, kokemuksia ja muistoja, mutta ne silti muodostetaan musiikin kielen kautta. (Kalinak 2010, 96.)

Elokuvamusiikissa käytetään style topicseja, eli tyyliaiheita, ja ne ovat usein tärkeitä elementtejä elokuvan teossa. Esimerkiksi hyvin tuskainen ja sävellajiton monisoitu luo kuvaa hirviöistä oven takana. Tyyliaiheiden laajuus on peritty teatraalisesta konserttimusiikista, kuten 1800-luvun oopperamusiikista ja ohjelmamusiikista. (Donnelly 2001, 23–24.)

3.4 Ääniefektit

Elokuvamusiikin ja hiljaisuuden lisäksi ääniefektit ovat tärkeä osa elokuvakerrontaa. Ääniefekteillä tarkoitetaan ääniä, jotka kuvaavat äänilähdettä mahdollisimman tunnistettavalla tai mieleen tuovalla tavalla, tai kuten Viers ääniefektin kuvailee ”Ääniefekti = Mikä tahansa ääni muu kuin musiikki tai puhe, keinotekoisesti tuotettu tuottamaan efekti dramaattiseen tilanteeseen, kuten myrskyn ääni tai oven narina” (Viers 2008, 1). Ääniefektejä voidaan käyttää keinona selittää esimerkiksi puhetta, musiikkia, kuvaa ja liikettä, ja aina kun näitä elementtejä yhdistetään ne vaikuttavat toisiinsa. Ääniefektit ovat ikään kuin toinen ambienssin kerros, ja nämä ääniefektit voivat vaihdella kuulemistamme jokapäiväisistä äänistä ilma-aluksen lentämisestä avaruuteen

(Simpson 2023). Ihmisen kyky erotella erilaisia ääniä ei ole kovinkaan tarkka, vaikka sitä voi halutessaan myös harjoittaa. Kuulon epätarkkuudella on toisaalta etua elokuvaa katsoessa, esimerkiksi kauhuelokuvassa katsojan täytyy täydentää kuulohavaintonsa omilla mielikuvillaan, ja tässä tapauksessa ne tulevat omista henkilökohtaisista peloista tehden kauhuelokuvasta karmaisevamman.

Yleisö on Hollywoodin toimesta totutettu odottamaan ääntä kaikesta mitä he näkevät ruudulla. Esimerkiksi aina kun ruudulle ilmestyy koira, oletetaan että siitä kuullaan haukkumista tai myrsky-yönä kuuluu salamointia ja ukkosen jyrinää. Elokuvien äänimaailman voidaankin sanoa koostuvan kolmesta eri päätekijästä: musiikista, tehosteista ja dialogista. Näistä kolmesta elementistä jotain käyttämällä tarina pystytään kertomaan tunteiden ilmaisulla. (Viers 2008, 3–5.)

3.5 Ambianssi

Ambianssi on äänitehosteiden alalaji, joka kertoo elokuvan maailmasta, elokuvan maailman sijainnista sekä sitä ympäröivästä todellisuudesta, eikä sillä yleensä ole suhdetta kuvan tapahtumiin. Esimerkkejä ambienssista ovat muun muassa tuulen sekä sisätilojen vallitsevat äänet. (Viers 2008, 5.) Ambianssi voi olla vallitsevaa ulko- tai sisätila ääntä. Otetaan esimerkiksi sisätiloissa kuvattava ravintolakohtaus, jossa voi kuvitella kuuluvan astioiden kolinaa toisiaan vasten, asiakkaiden välisiä keskusteluja, keittiöstä kuuluvia työntekijöiden ääniä sekä jopa kevyttä taustamusikkia. Nämä kaikki ovat ambienssia. Ulkotila ambienssin voi kuvitella olevan aivan toisenlainen. Esimerkiksi rannalla voi kuulla aaltojen kuohumista, tuulen huminaa sekä lokkien äännähtelyjä. (Pascual 2021.)

Ambianssi on ikään kuin pitkäkestoinen pohjaääni, joka määrittää ja viestii katsojalle esimerkiksi mikä päivänaika on ja millaisessa miljöössä kohtaus tapahtuu. Jos ambienssi jatkuu läpi kohtausten, se viestittää katsojalle kuvan, että tapahtumat käyvät edelleen samassa paikassa, mutta jos ambienssi muuttuu kuvan vaihtuessa, se puolestaan viestittää katsojalle, että myös paikka

on vaihtunut kuvan mukana. Näin ollen myös ambienssit ovat tärkeä osa elokuvan äänimaailmaa ja sen suunnittelua.

4 A Quiet Place -elokuvan analyysi

4.1 Lähtökohtatilanne ja päähenkilöt

Analysoin John Krasinskin ohjaaman elokuvan A Quiet Place (2018) hiljaisuuden näkökulmasta. Jokainen kohtaus, jota käsittelen analyysissäni, on suurimmaksi osaksi kokonaan äänetöntä äänimaisemaa, eli siellä ei ole musiikkia, puhuttua dialogia eikä ääniefektejä. Joissakin kohtauksissa on välissä pieniä, hyvin lyhyitä ääniefektejä, mutta ne eivät ole kohtausta vallitsevia, joten niitä en mainitse analyysissä erikseen.

Elokuva kertoo amerikkalaisesta Abbottin perheestä, jotka kamppailevat selviytyäkseen post-apokalyptisessä maailmassa. Ennen elokuvan alkua maahan on tunkeutunut avaruudesta hirviöitä, jotka ovat sokeita, mutta saalistavat hyperkuulonsa avulla. Perheen tarkoituksena on elää ja selviytyä hiljaisuudessa, jotta he olisivat turvassa hirviöiltä. Perhe asustelee eristyksissä metsän keskellä vanhalla maatilalla New Yorkissa, jonka he ovat muokanneet sopivaksi mahdollisimman hiljaiselle elämäntyyliille. Perheeseen kuuluu yhteensä kuusi hahmoa: Perheen isä Lee, perheen äiti Evelyn sekä heidän lapsensa Regan, Marcus, Beau sekä elokuvan aikana syntyvä vauva, jonka nimeä ei tule esille. Abbottit ovat hyvin tiivis perhe ja jokaisella on oma tärkeä roolinsa elokuvan maailmassa.

4.2 Hiljaiset kohtaukset

4.2.1 Alkukohtaus

Hiljaisuuden maailmaa luodaan jo aivan elokuvan alussa, kun Abbottin perhe on etsimässä tarvikkeita hylätystä kaupasta. Ruudulla katsoja näkee Abbottin perheen nuorimmaisen lapsen Beaun juoksevan kaupan käytävillä avojaloin, mutta juoksun askelia ei ole aina kuultavissa. Myöskin äänetön lähikuva perheen astellessa varpaillaan pitkin kaupan käytäviä tukee hiljaisuuden tärkeyttä. Hiljaisuutta on siis tässä kohtauksessa käytetty korostamaan normaalisti kuultavan äänen puutetta. Tämä herättelee katsojassa kiinnostusta ja johdattelee katsojaa keskittymään tarkemmin elokuvan tapahtumiin, luoden yhteyden ruudun ja katsojan välillä.

Hiljaisuuden käytöllä on myös toinen, suurempi tarkoitus koko elokuvan ajan, ja se on elintärkeä perheen selviytymisen kannalta: äänettömyys. Äänettömyyden tärkeyttä tuodaan ilmi läpi elokuvan erilaisissa kohtauksissa, kuten tässä alkukohtauksen yhteydessä, jossa perheen äiti Evelyn etsii hitaasti ja äänettömästi kaupasta lääkkeitä vanhimmalle pojalleen Marcukselle, joka istuu kivuissaan lattialla. Myös se, että Marcus on ruudulla selvästi kivuissaan, mutta ei päästä minkäänlaista ääntä viestii katsojalle, että jopa kovissa kiputiloissa minkäänlaisen äänen päästäminen ei ole vaihtoehto. Evelyn hyvin varovaisesti siirtelee lääkepurkkeja kaupan hyllyillä välttääkseen kolinaa, ja tämä yhdessä hiljaisuuden ja Evelynin jännittyneen ilmeen kanssa luovat kohtaukseen varautuneen tunnelman.

Koska perheen täytyy vältellä äänien päästämistä selviytyäkseen, he käyttävät viittomakieltä kommunikoinnin keinona, joka on myös samalla katsojalle tärkeä työkalu elokuvakerronnan ymmärtämisessä, jossa äänimaailma on minimaalinen. Kohtauksessa Evelyn äänettömästi viittoo kuuralle tyttärelleen Reganille, että hänen veljensä on kunnossa. Tämän jälkeen viittomakieltä käytetään uudestaan kommunikoinnissa Reganin ja Beaun välillä, kun Beau piirtää kaupan lattiaan kuvan raketista, jolla he pääsisivät lentämään pois. Hiljaisuudella on siis johdateltu katsojaa keskittymään erityisen tarkasti elokuvan maailmaan, ihan kuin he itse olisivat mukana siinä ja mahdollisesti aiheuttaisivat vaaran perheelle, jos päästäisivät ääntä. Kommunikointi jatkuu, kun Beau menee etsimään äitiään ja Regan jää isänsä Leen luokse. He käyvät äänetöntä viittomakielistä keskustelua Leen löytämistä tavaroista, kunnes

Evelyn palaa ja viitto kohtaan tulevan pimeää. Hiljaisuutta on käytetty näissä viittomakielikohtauksissa tuomaan tilaa äänettömälle dialogille, jotta katsojan huomio kiinnittyisi nimenomaan äänettömään kommunikointiin. Tämä on tärkeää elokuvassa, jossa tarinan kulkua ja tapahtumia ei ole selitetty puhutulla dialogilla, koska katsojan itse täytyy pyrkiä havainnoimaan mitä elokuvassa tapahtuu ja näkyy.

4.2.2 Ruokahetki

Tässä kohtauksessa Abbottin perhe valmistaa ruokaa hiljaisuudessa. Kohtaus on kaikin puolin normaali, jokapäiväinen tilanne, joka luo rauhallisen ja vastakohtaisen tunnelman elokuvan yleiselle jännitykselle. Vallitseva hiljaisuus muistuttaa jatkuvasti katsojaa äänettömyyden tärkeydestä, mutta tässä tilanteessa myös normaalista elämisestä kaiken tapahtuneen muutoksen ja vaaran keskellä. Hiljaisuus tässä tilanteessa kuvaa turvallisuuden tunnetta, sekä luo katsojalle mielikuvan siitä, että perheelle välitöntä vaaraa ei ole.

Normaali ja huoleton kohtaus jatkuu perheen lasten pelatessa lautapeliä lattialla. Kohtauksen hiljaisuus aluksi keskittää katsojan huomion lasten iloiseen pelaamiseen, kunnes hiljaisuuden merkitys vaihtuu korostamaan aistien herkistymistä tulevaa vaaratilannetta ja kovaa ääntä varten. Vaaratilanteen jälkeen hiljaisuus palaa luomaan pitkän, jännittyneen sekä pelokkaan tunnelman, kun perhe keskittyy kuuntelemaan ympäristöään. Hiljaisuus johdattelee myös katsojaa olemaan hiljaa ja kuuntelemaan elokuvan ympäristöä, sekä olemaan valmiina seuraavaa kovaa ääntä varten. Hetken päästä vaarallisen kohtauksen musiikki ja äänet vaimenevat hiljaisuudeksi vain luodakseen jännitystä sekä säikäyttääkseen katsojan, kun seuraavaksi kaksi pesukarhua tipahtaa katolta maahan. Näiden tapahtumien jälkeen hiljaisuuden merkitys on muuttunut jännittyneestä helpottuneeksi, kun vaaratilanne on ohi eikä mitään hirvittävää tapahtunutkaan. Hiljaisuus luo katsojalle jälleen turvallisuuden tunteen.

4.2.3 Regan

Tässä kohtauksessa Regan astelee äänettömästi ulkoa sisälle yhteen maatalan taloista lattiassa olevien merkattujen kohtien avulla, ja kohtauksen hiljaisuudella on korostettu lattian narisemisen välttämistä. Päästessään sisälle taloon, Regan valmistautuu menemään rappusia alas kellariin, kunnes Lee ottaa Reganin yhtäkkiä kiinni. Kohtaukseen on tehty yhdessä kuvan ja hiljaisuutta seuraavan äkillisen kovan äänen kanssa ”jump scare”, eli kauhuelokuville tyypillinen äkillinen ja yllättävä tapahtuma, jonka tarkoitus on säikäyttää katsoja. Eli hiljaisuutta on käytetty tässä tilanteessa valmistelemaan katsoja kovaa ääntä ja siitä koituvaa yllätystä varten. Tässä tapauksessa kohtauksen lopputulos ei ole vaarallinen, kun Lee ottaa Reganin kiinni, mutta se silti yllättää katsojan, varsinkin kun ennen sitä hetkeä hiljaisuus on vallinnut tapahtumia. Ulkona Lee ja Regan riitelevät äänettömästi viittomakielellä siitä, kuinka Regan ei saa mennä kellariin, muuttaen kohtauksen tunnelman viattomasta mielenkiinnosta riitelemiseen. Kohtaus on aluksi hiljainen, luoden taas tilaa äänettömälle kommunikoinnille ja siihen keskittymiselle.

Myöhemmin toisessa kohtauksessa Regan on turhautunut siitä, ettei saa mennä Leen ja Marcuksen mukaan maatalan ulkopuolelle. Äänimaailma vaihtuu Reganin äänettömään äänimaailmaan, kun Regan kokeilee aiemmin isänsä antamaa kuulokojetta. Äänetön äänimaailma kuvaa Reganin näkökulmaa elokuvan maailmaan sekä korostaa ruudulla itkevän Reganin tunteita, kun kuulokoje ei toimi. Hiljaisuus luo surullisen sekä epätoivoisen tunnelman ja korostaa Reganin erilaisuutta perheen muihin jäseniin.

4.3 Elokuvan teemat

4.3.1 Selviytyminen

Ehkä elokuvan selkein teema on perheen selviytyminen post-apokalyptisessa maailmassa. Elokuvan hiljainen äänimaisema tukee tätä sekä luo tunnelman

siitä jo aivan elokuvan alusta alkaen. Perhe elää syrjäisellä maatilalla keskellä metsää, lattian alla olevassa äänieristetyssä huoneessa. He ovat luoneet ympäristöstään sellaisen, joka mahdollistaa hiljaisen elämisen. Tällaisia hiljaisen elämisen keinoja ovat esimerkiksi käveleminen avojaloin, käveleminen hiekkapolkuja pitkin sekä syöminen ruokaa käsin ilman ruokailuvälineitä. Elokuvassa on lyhyitä hetkiä, jolloin näitä näytetään eivätkä ne aina aiheuta ääniä. Äänen puute korostaa hiljaisuutta selviytymisen välineenä.

Yhtenä suurena selviytymisen hankaluutena sekä vaaratilanteena on elokuvassa tapahtuva synnytyiskohtaus. Pian lapsiveden puhkeamisen jälkeen Evelyn on vaaratilanteessa piilotellessaan kellarissa sinne tullutta hirviötä. Hirviön ääntelyiden välissä on äänettömiä kohtia, jolloin ruudulla selvästi kivuisaan oleva Evelyn puree kättään, jottei päästäisi mitään ääniä. Hiljaisuudella on tässä kohtauksessa monia eri merkityksiä. Niistä ensimmäinen on selviytyminen, koska äänien päästämisellä on tässä tilanteessa suurempi vaara kuin aikaisemmissa tilanteissa, joissa hirviötä ei ollut näin lähellä elokuvan hahmoja. Pieninkin äänen päästäminen aiheuttaisi hirviön hyökkäämisen äänen kohteeseen, vielä helpommin kuin aikaisemmin. Toinen hiljaisuuden merkitys on korostaa hirviöstä pääseviä kovia ääniä, sekä siitä seuraavaa pelkotilaa ja jännitystä. Kohtaus on hyvin ahdistava sekä elokuvan hahmolle, että katsojalle itselleen. Kolmas merkitys hiljaisuudella on korostaa katsojan aistien herkistymistä, jotta katsoja kuulisi elokuvan ympäristöstä kuuluvia ääniä.

Toinen vaaratilanne on kohtauksessa, jossa perheen lapset Marcus ja Regan ovat tippuneet maissisiiloon. Lapset ovat aiemmin kohtauksessa aiheuttaneet paljon kovaa ääntä, ja tässä kohtauksen vaiheessa he odottavat hiljaisuudessa pelastusta. Hiljaisuuden tarkoitus kohtauksessa on olla vastakohtana kohtausta edeltävälle kovalle äänimaisemalle sekä luoda pelkoa ja jännittyneisyyttä tulevasta vaarasta. Äänettömyys on selviytymisen keinona tässä tilanteessa, mutta ei estä kuitenkaan hirviön saapumista maissisiiloon lasten luo.

4.3.2 Perheen rakkaus

Toinen selkeä teema elokuvassa on perhe ja sen tärkeys. John Krasinski itse myönsi Deadlinen haastattelussa, että hänen henkilökohtainen näkökulmansa perheestä ja perheen suojelemisesta ajoi häntä eteenpäin elokuvan teossa, sillä onhan hän oikeassa elämässä naimisissa Evelyniä näyttelevän Emily Bluntin kanssa (Utichi 2018). Elokuvassa Abbottin perhe viettää aikaa keskenään hiljaisuudessa tehden jokapäiväisiä askareitaan normaaliin tapaan. He ovat luoneet maatilalle oman, turvallisen maailmansa. Esimerkkinä perheen vanhempien Leen ja Evelynin välinen suhde. Kohtauksessa he ovat kellarissa kahdestaan ja alkavat myöhemmin tanssimaan. Hiljaisuutta on käytetty tässä kohtauksessa pohjustamaan heidän välistään intiimiä yhteyttä hyvin lempeässä ja läheisessä tilanteessa hahmojen välillä, sekä kuvaamaan heidän hetkellistä, omaa rakastavaa maailmaansa. Katsoja on johdateltu keskittymään tähän hetkelliseen ja rauhalliseen tunnelmaan, vastakohtana elokuvan maailman jatkuvalla vaarallisuudelle. Hiljaisuutta on myös käytetty valmistelemaan katsojaa tulevaa musiikkia varten. Myöhemmässä synnytyksen jälkeisessä kohtauksessa vanhempien välinen rakkaus tulee uudelleen esille, kun Lee pidättelee äänetöntä itkua löytäessään tyhjän, verisen kylpyammeen, mutta ei Evelyniä. Hiljaisuus korostaa Leen surullista tunnetilaa ja ilmeistä menetystä, johdatellen katsojaa olemaan surullinen Leen kanssa. Hetken kuluttua kuitenkin kohtauksen sävy muuttuu, kun Evelyn löytyykin elossa vauvan kanssa. Kohtauksessa käytetty hiljaisuus muuttaa tunnelman jännittyneestä helpottuneeksi.

Toisena esimerkkikohtauksena perheen tärkeydestä, ja tässä tapauksessa erityisesti vanhemman rakkaudesta lapsiinsa, on opetuskohtaus Evelynin ja hänen poikansa Marcuksen välillä. Hiljaisuus luo tunnelmaa ja antaa tilaa äänettömälle viittomakielikeskustelulle heidän välillään, jotta katsoja keskittyisi katsomaan mistä he kommunikoivat toistensa kanssa. Kohtaus on lempeä lapsen ja vanhemman välillä. Kohtaus ilmaisee, kuinka hiljaisuus on osa perheen arkea ja hiljaisuuden taso osoitetaan myös katsojalle ylimääräisten elokuvan äänien puuttumisena. Hiljaisuus siis luo yhteyden ja tuo katsojan mukaan perheen arkeen. Teema toistuu myöhemmissä kohtauksissa, kun

maissisiilokohtauksen jälkeen Lee ja lapset ovat taas toistensa kanssa vaaratilanteiden heidät erotettua aikaisemmin. Kohtauksessa käytetty hiljaisuus luo silminnähdän helpottuneen ja iloisen tunnelman, kun perhe on jälleen yhdessä.

4.3.3 Kuurous

Elokuvan alkukohtaus hylätyssä kaupassa esittelee perheen tyttären Reganin, joka on kuuro. Regan kokee maailman aivan eri lailla kuin muut, jotka pystyvät kuulemaan äänivihjeitä ympäristöstä, ja tämä luo kunnioitusta hahmoa kohtaan, sillä hänen jokapäiväisenä tehtävänä on selviytyä maailmassa, jossa ääni tarkoittaa kuolemaa, mutta kuitenkin olemaan tiedoton mikä tai mitkä asiat päästävät ääntä. Hyvä esimerkki Reganin tiedottomuudesta on elokuvan alkukohtauksessa, jossa perhe kävelee sillalla matkalla kotiin. Kohtauksessa äänimaailma on absoluuttisen hiljainen, kun äänimaailman näkökulma on Reganin äänimaailma. Taustalla näkyy perheen panikoiminen yhtäkkisen kovan äänen takia, mutta Regan ei tiedä mitä tapahtuu, koska hän ei kuule mitään. Vasta sitten, kun Regan kääntyy ympäri, hän vihdoin ymmärtää tilanteen vakavuuden ja vaarallisuuden. Hiljaisuutta on siis käytetty korostamaan Reganin kuuroutta, ja luomaan intiimin näkökulman Reganin hahmoon sekä hahmon ymmärtämiseen.

Elokuvan hiljaisuus auttaa katsojaa luomaan yhteyden Reganin kanssa, ja auttaa arvostamaan sekä ymmärtämään hänen vahvuuksiaan ja hiljaisuuden voimaa. Reganin näkökulmassa vaaralliset tilanteet ovat yhtä pelottavia ja jännittäviä, kuin samanlaiset äänelliset kohtaukset ihmiselle, joka kuulee, mutta hiljaisuus luo mahdollisuuden keskittyä paremmin siihen mitä näemme kohtauksessa, koska kuuloaistimme ei ole ylikuormitettu lukuisilla äänillä. Elokuvan lopussa juuri Regan on se henkilö, joka löytää keinon kukistaa hirviöt ennen perheensä muita jäseniä, sillä ilman hänen kykyään keskittyä paremmin stressaavissa tilanteissa sekä ilman hänen kuulokojettaan elokuvan lopputulos olisi ollut aivan toisenlainen. Näin ollen ilman hänen kuurouttaan hän ei olisi koskaan tiennyt, että kuulokojeita käyttämällä hirviöt on mahdollista kukistaa.

Kuten Regan näyttää, hiljaisuus on voimakas työkalu, jota voimme käyttää hyödyksemme. Aluksi koettu äänettömyyden heikkous onkin loppujen lopuksi tärkeä vahvuus, ja elokuvan hiljainen äänimaailma vahvistaa tätä sanomaa.

Elokuva sisältää useita kohtauksia, joissa vaihdellaan äänellisen äänimaailman ja Reganin äänettömän äänimaailman välillä. Näissä kohtauksissa yhtäkkistä hiljaisuutta on käytetty kuvaamaan Reganin äänetöntä näkökulmaa, kuin myös korostamaan hiljaisuutta kovan äänen tai musiikin jälkeen. Raju muutos äänestä hiljaisuuteen luo syvempää merkitystä intensiiviseen kohtaukseen, ja korostaa liiallista ylikuormitusta, jota äänet saavat aikaan. Myös sen oivaltaminen, että Regan kokee tämän tukahduttavan hiljaisuuden jatkuvasti auttaa katsojaa ymmärtämään, että Regan kokee tapahtuvat tilanteet eri lailla kuin muut. Tämä on esimerkkinä kuuntelemisen tärkeydestä, vaikka hän ei voi fyysisesti kuullakaan.

5 Pohdinta

John Krasinskin ohjaama kauhu- ja scifielokuva *A Quiet Place* (2018) on modernin ajan mykkäelokuva. Elokuva ei suinkaan ole äänetön tai kokonaan dialogiton, mutta sen äänimaailmasta on tehty mahdollisimman minimaalinen sekä siinä on käytetty todella paljon hiljaisuutta, mikä on hyvin erilaista nykypäivänä ja päinvastaista tyypilliselle kauhuelokuvalla. Otetaan esimerkkinä mikä tahansa muu nykyajan elokuva ja mitä todennäköisimmin niissä tapahtuu hyvin paljon erilaisia asioita yhtä aikaa ja ne ovat täynnä kovia ääniefektejä, musiikkia sekä puhuttua dialogia. Hiljaisuudella ei ole paljoa tilaa, tai se on suurimmaksi osaksi niin huomaamatonta, että katsoja ei kiinnitä siihen melkein mitään huomiota.

A Quiet Place -elokuvassa ei ole kertojaa ja elokuvan tarinaa ei selitetä ääneen. Sen sijaan katsoja joutuu kuuntelemaan ja tutkimaan tarkasti, miten perhe elää ja toimii elokuvassa. Elokuva on rakennettu äänen ja varsinkin äänettömyyden ympärille. Minimaalisesta, riisutusta äänimaailmasta huomaa äänettömyyden

tärkeyden jo heti elokuvan alussa ja pitkin elokuvan kulkua: älä päästä minkäänlaisia ääniä tai olet suuressa vaarassa. Ja tämäkin välitön vaara tuodaan katsojalle ilmi heti, kun joku hahmoista päästää kovaa ääntä ja hirviöt ovat hyökkäämässä välittömästi äänen lähteeseen. Hiljaisuus on siis hahmojen selviytymisen lisäksi korostamassa yhtäkkisiä kovia ääniä, tehden niistä vaikuttavampia ja enemmän ahdistavampia katsojalle sekä mahdollistaa useat elokuvan jump scaret. Elokuva ei tarkasta äänimaailmasta huolimatta tunnu pitkäveteiseltä, vaan äänten puuttuminen ennemminkin rytmittää hyvin elokuvaa. Hiljaiset osiot ilmentävät kohtauksien tärkeyttä ja pakottavat katsojan keskittymään näkemäänsä sekä odottamaan tulevaa. Katsoja pyrkii jopa kuuntelemaan tarkemmin elokuvan mahdollisia ääniä hiljaisuuden vallitessa. Odotus mahdollisesta vaarasta tuo tilanteisiin jännitystä.

A Quiet Place eroaa muista elokuvista siinä, että sen tarkasti ajateltu äänimaailma ja hiljaisuuden käyttö ovat selkeästi ydinosa elokuvan juonta, ja näin ollen siihen on todella helppo samaistua ja olla mukana. Yksi hankalammista asioista kauhugenressä on luoda yhteys hahmojen ja katsojan välille. Suurimman osan ajasta katsoja vain odottaa sitä hetkeä, kun elokuvan hahmot kohtaavat loppunsa uusilla ja mielenkiintoisilla tavoilla. Tässä elokuvassa kuitenkin katsoja toivoo, että elokuvan hahmot selviäisivät kaikesta mitä heille tulee vastaan, vaikka se ei vaikuttaisikaan todennäköiseltä juuri sillä hetkellä. Katsoja ei ole tottunut katsomaan elokuvaa, jonka äänimaailma on riisuttu melkein kokonaan, joten sen puuttuminen johdattelee katsojaa osallistumaan elokuvan maailman tapahtumiin ja olemaan osana perheen selviytymistä. Hiljaisuus pakottaa katsojan keskittymään tarinan kulkuun ja ympäristön ääniin sekä olemaan itsetietoinen itse päästämistään äänistä, niin elokuvan maailmassa kuin omassa ympäristössään. Aistivajeilla leikittely toimii näin ollen elokuvassa todella hyvin edukseen. Kauhuelokuvaksi elokuva on katsojalle miellyttävä, kun elokuvan äänimaailma on niin minimaalinen, eikä ääntä ole käytetty ylenpalttisesti. Elokuvassa on hyvin tasapainoteltu äänen ja hiljaisuuden vaihtelua.

Elokuvassa läpikäytyt teemat tekevät elokuvasta koskettavan ja vakuuttavan. Abbottin perheen yhteinen kamppailu toistensa hyväksi selviytyäkseen

muuttuneessa maailmassa luo yhteisöllisyyden tuntua, ja näin ollen tuo samaistuttavuutta elokuvan hahmoihin. Se osoittaa kuinka paljon perhe on valmis tekemään toistensa puolesta ja kuinka vahva perhe voi olla, kun heidän henkensä on uhattuna joka päivä. Elokuvassa vallitseva hiljaisuus korostaa tätä yhteishenkeä sekä yhteisiä ponnisteluja. Hiljaisuus myös toimii erityisen hyvin tehokeinona Reganin hahmolle. Perheen tyttären kuurous on suuri osa elokuvan juonta, ja se luo hieman enemmän ymmärrystä kuuron ihmisen näkökulmaan maailmasta, niin heikkouksista kuin vahvuuksista. Yhtenä elokuvan sanomana voikin sanoa olevan se, että ihmiset pystyvät samoihin asioihin kuuroudesta huolimatta sekä heillä on omia uniikkeja vahvuuksia, mitä kuulevalla ihmisellä ei välttämättä ole. Reganin näkökulman kaltaisia vaikuttavia absoluuttisen äänettömyyden kohtauksia voisi käyttää useammassakin elokuvassa nykypäivänä. Hiljaisuutta voisi hyödyntää enemmänkin tehokeinona elokuvan tarinan ilmaisussa vastakohtana kaikelle sille äänelle mitä nykyajan elokuvissa kuulee, josta herääkin kysymys, että käyttäkö nykyajan elokuvat jopa liikaa ääntä tehokeinonaan tarinankerronnassa?

Elokuva on kaiken kaikkiaan loistava esimerkki äänisuunnittelun voimasta ja tärkeydestä elokuvien teossa, sillä mikään elokuvan äänimaailman äänistä tai hiljaisuudesta ei ole vain ajattele mattomasti laitettu ja leikattu elokuvaan, vaan kaikilla äänillä sekä niiden puutteilla on jokin oma tarkoituksensa elokuvan tunnelman luomisessa ja tarinankerronnassa. Hiljaisuus tässä tapauksessa on kuitenkin se, joka vaikuttaa eniten ja saa katsojan uppoutumaan elokuvan tarinaan sekä pitää otteessaan aivan elokuvan loppuun asti.

Lähteet

- Donnelly, K.J. 2001. *Film Music. Critical Approaches*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Foster, D. 2014. *The History of Silent Films and Subtitles*. Video Caption Corporation. <https://www.vicaps.com/blog/history-of-silent-movies-and-subtitles/>. 27.5.2023.
- Helenius, J. 2019. Luonnollinen hiljaisuus – ja sen käyttö elokuvassa. Opinnäytetyö. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019060314494>. 27.5.2023.
- Juva, A. 1995. *Valkokangas soi! Kirja elokuvamusiikista*. Jyväskylä: Kirjastopalvelu.
- Kalinak, K. 2010. *Film Music. A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Krasinski, J. 2018. *A Quiet Place*. Paramount Pictures. USA.
- Paris, O. 2022. *The Fi Hall of Fame: A Brief History of Film Music*. FilmIndependent. <https://www.filmIndependent.org/blog/know-score-brief-history-film-music/>. 27.5.2023.
- Pascual, A. 2021. *What is Ambient Sound in Film?* Beverly Boy Productions. <https://beverlyboy.com/filmmaking/what-is-ambient-sound-in-film/>. 31.5.2023.
- Pirilä, K. & Kivi, E. 2008. *Elävä kuva – elävä ääni. Toinen osa, Leikkaus*. Helsinki: Like.
- Pirilä, K. & Kivi, E. 2010. *Elävä kuva – elävä ääni. Kolmas osa, Teos*. Helsinki: Like.
- Simpson, L.M. 2023. *What Is Sound Design? An Intro to Sound in Film*. Backstage. <https://www.backstage.com/magazine/article/what-is-sound-design-in-film-75845/>. 27.5.2023.
- Utichi, J. 2018. *John Krasinski's Disruptive Determination To Turn 'A Quiet Place' Into 2018's Horror Hit – Deadline Disruptors*. Deadline. <https://deadline.com/2018/05/a-quiet-place-john-krasinski-disruptors-interview-news-1202379601/>. 27.5.2023.
- Viers, R. 2008. *The Sound Effects Bible. How to Create and Record Hollywood Style Sound Effects*. California: Michael Wiese Productions.
- Wyatt, R. 2018. *Contemporary silent films*. Arttouchesart. <https://www.arttouchesart.com/contemporary-silent-films>. 27.5.2023.